

Utländska uppköp stärker Sverige

Svenska Dagbladet den 3 september 2025

Öppenheten i världen minskar. Handel och investeringar begränsas när geopolitiken hårdnar och många länder skärper nu kontrollen av utländska företagsuppköp. Detta är oroande för Sverige, där multinationella företag – både svenskägda och utlandsägda – utgör ryggraden i näringslivet och står för en stor del av produktion, sysselsättning och export.

I en ny rapport för Expertgruppen för Studier i offentlig Ekonomi (ESO) undersöker vi i detalj de ekonomiska effekterna av utländska uppköp av svenska företag. Vi finner betydande ökning i produktivitet och internationell handel. Produktiviteten ökar med 5–10 procent inom tre år efter företagsuppköpet, och utlandsägda företag står för nästan 40 procent av näringslivets samlade produktivitetstillväxt trots att de bara utgör 8 procent av företagen. Detta är viktigt i ljuset av fallande tillväxt i Sverige, något som väcker oro och fått regeringen att inrätta en särskild produktivitets-kommission. Däremot sker den största sysselsättnings-ökningen i svenskägda företag. Ett tydligt resultat av vår studie är att såväl svenskägda som utlandsägda företag bidrar, ibland på olika sätt, till svensk ekonomi.

I en tid när omvärlden sluter sig behöver Sverige kombinera öppenhet med proportionella regler – för att ta tillvara vinsterna utan att äventyra nationella intressen. Givet de positiva ekonomiska effekterna är det önskvärt med en genomtänkt strategi för hur utländska företag ska uppmuntras att investera i Sverige. Ett första steg är att ta bort onödiga regleringar. Vår internationella jämförelse visar att Sverige har relativt höga hinder för utländska företag och en mer restriktiv politik än vad som är fallet i de flesta andra EU-länder. En översyn av dessa hinder vore välkommen.

Vi ser även att svenska regleringar i hög grad gäller branscher som är undantagna från de krav som ställs i EU. Att inkludera dessa branscher i EU:s inre marknad skulle leda till färre regleringar och därigenom fler investeringar. Det är främst tjänstesektorer som är reglerade och just där finner vi de största produktivitetseffekterna av utländska företagsuppköp. Positiva effekter av en avreglering kan därför antas vara betydande.

Utvecklingen i Sverige går mot fler snarare än färre regleringar. Sedan snart två år tillbaka måste de flesta investeringar i Sverige anmälas till och eventuellt granskas av Inspektionen för strategiska produkter (ISP). Detta gäller även svenska investeringar i svenska företag, trots att det framför allt är företagsförvärv från auktoritära stater, särskilt Kina, som oroar. Denna oro ska tas på allvar i en samtid präglad av tilltagande geopolitiska konflikter. Samtidigt bör de negativa effekterna på investeringar och tillväxt beaktas när regelverk och granskningsprocesser utformas. Det understryks av att en ökad regelbörda för företag ofta förs fram som en anledning till att europeiska företag har svårt att konkurrera med amerikanska och kinesiska.

Vi finner väldigt få utländska uppköp från auktoritära länder i känsliga branscher. Detta gäller även innan ISP:s granskning infördes. Det indikerar att regelverket är alltför restriktivt – särskilt då endast en investering faktiskt har stoppats. En betydligt snävare definition av vilka branscher som ska anses

vara känsliga och där investeringar ska granskas kan vara en rimlig reform. Ett annan möjlig reform värd att utreda är att låta Säpo sköta granskningen.

Ett andra steg i en genomtänkt strategi är att göra Sverige attraktivt för utländska företag. Subventioner och speciella satsningar på vissa företag och branscher är alltmer förekommande globalt. Det är en tveksam åtgärd för att öka inflödet av utländska företag. Vad som är intressant för utländska investerare beror på en kombination av inhemska och utländska faktorer, faktorer som är i ständig förändring. Branschspecifika satsningar löper därigenom risk att bli obsoleta och kanske till och med ha en konserverande effekt på industristrukturen. Minskad strukturomvandling innebär i sin tur minskad ekonomisk tillväxt.

Staten bör i stället fokusera på generella villkor som gör Sverige attraktivt för både svenska och utländska företag. Fördelen med sådana åtgärder är att de gynnar såväl svenska som utlandsägda företag. Från forskningslitteraturen framkommer att exempelvis en god infrastruktur, kompetent arbetskraft och rimliga skatter är verkningsfulla verktyg för att öka inflödet av utländska företag, vilket också gynnar svenska företag. Infrastruktur kan betyda olika saker för olika verksamheter – för vissa är internationella transporter avgörande, för andra en pålitlig elförsörjning eller ett fungerande inhemskt transportsystem. Kompetens handlar inte bara om forskare och ingenjörer utan också om ett brett spektrum av yrkesarbetare. Skatterna, slutligen, måste inte vara låga, men de bör inte vara högre än i jämförbara länder. Det gäller såväl bolagsskatter som skatter på arbete. Höga svenska marginalskatter är ett hinder när företag vill få över utländsk nyckelpersonal till sina svenska anläggningar.

Den svenska politiken bör inte enbart vara reaktiv utan även proaktiv, med målet att skapa en ekonomisk miljö som attraherar investeringar brett, samtidigt som den stärker landets långsiktiga konkurrenskraft. Sverige har mycket att vinna på att kombinera en öppen och investeringsvänlig politik med ett starkt och robust regelverk – en balans som är avgörande för att Sverige ska fortsätta växa och vara attraktivt för investeringar.

Fredrik Heyman
Fredrik Sjöholm